

YOLCULUĞA HAZIR MISIN?

BAŞAR YILMAZ

YAŞADIĞIMIZ EVLER

*Senin için kendi ailen kadar, kendi odan kadar,
kendi geçmişin kadar tehlikeli bir şey yoktur.*

Dünya Nimetleri, Andre Gide

1. Gün

Cenaze

Bu kasabaya bir daha d nmeyecektim. İntikamım bu olacaktı. Nasıl kemirdiyse h crelerimi, öyle un ufak edip silecektim onu haritadan. Deniz köpürmüş de suları altında bırakmış gibi burayı. Maviye boyayacaktım.

Müyesser Hanım'ın tabutu omzumdayken hatırladım bunu. Çoğu zamankine benzer, yersiz ve geç bir anımsamaydı. Olmadık zamanlarda akla gelen nafile düşüncelerle uğraşmak, hele ki içi dolu bir tabutun altında, düpedüz aptallıktır.

Mezarlı a yürürken tabut nöbeti kesintisiz değiştirildi. Sessiz sedasız, benimki hariç    tabut kolu, kurulu saat misali dakika başı yeni bir omuza emanet edildi. On dakika sürmüşse yol, otuz tabut omuzcusu ve ben. Garip bir ayin gibiydi her şey.

Anneannemin naaşının tahminimden hafif olduğunu fark ettim. Ya görmeyeli çok zayıflamıştı ya da bana bir oyun oynuyordu kasabalıyla. İkinci ihtimalin yakınlığı tüylerimi ürpertti. Tabutun kenarından gözümün elverdiği kadar diğerlerine baktım. Kımiltısız yüzlerinden bir fikre varamadım. İçinde Müyesser Hanım'ın olduğuna sessizce razı olmayı seçtim.

Nizami adımlarla ilerleyen küçük bir karınca s r s ym ş esine vardık taze kazılmış mezarın başına. Ne yapacağımı bekler gibiydiler başta, ben bir i e yeltenmeyince ağır hareketlerle Müyesser'i tabuttan çıkardılar. Özenle çukura yerleştirep üstüne tahtaları dizdiler. Sardıkları kefenle g r nd    gibi kaybolmuştı i te. Biri k re i

bana uzattı. İlk toprağı ben attım. Sonra aynı nöbet usulüyle işe giriştiler. Birkaç dakikada bitirdiler.

Onlar fısıltılı dualarla uğurladılar Müyesser Hanım'ı. Ben öylece ortamızdaki toprak tepesini seyrettim. “Bari dudaklarını oynat.” demişti Yeliz beni buraya uğurlarken, “Dua bilmediğini anlamasınlar.” Bunu da sonradan hatırlayacaktım.

Müyesser Hanım'ı *Abdelazer* ile uğurlamak isterdim. Keskin notalar, zıt, agresif ve kati bir *Rondeau*... Pıkaptan onu ilk çaldığım gün, avaz avaz bağırarak yanıma koşmasını da eklersek mazi-sinin de olduğu bir beste. Ona bu yakışır.

Dualar bitti. Sonra birer ikişer ayrıldılar. Eser miktarda keder yerleştirilmiş yüzleri ve cenazede olmasak anlayamayacağım baş-sağlığı mırıltılarıyla elimi sıktılar. Sözleşmişçesine hiçbiri doğrudan yüzüme bakmadı. Merasimin yalnızca başı ve sonunda beliriveren cenaze sahibi bir el... Başka bir şeye lüzum yok dercesine yanımdan teker teker uzaklaştı kasabalılar.

İmamı da uğurladıktan sonra kimse kalmadı zannetmiştim ki solumda sessizce bekleyen Affan'ı fark ettim.

“Sen rahmetliyle bir yalnız vedalaş Cihan Bey. Ben arabada bekleyeyim.”

Bir ölüyle nasıl vedalaşılacağını bilmediğimi söyleyemedim Affan'a. Aksine, bu öneriyi bekliyormuşçasına gözlerimi manalı manalı yumarak karşılık verdim.

O uzaklaşmaya başladığında toprağın başına diz çöktüm. Ne yapacağıma karar veremedim bir süre. Az evvel elimi sıkanlar ile ride durmuş da dönüp arkamdan hâlimi izledikleri bir manzaranın içindeydim sanki. Hatta buna inandım. Beni izliyorlardı ve bir şeyler söylemem şarttı. Derken, fısıltıyla yüze kadar saymaya başladım. Yüz, makul bir sayıdır. Ne sayacak olana uzun ne de bekleyene kısa gelir. Yalnızca bir süreliğine -ortalardaydım sanırım, elli

veya altmışları sayıyordum- Müyesser Hanım'ın şişe camı gözlüklerinin ardından o bakışı geliverdi gözümün önüne. Solgun gri hırkasının iki yanını kolları bağlı bir hâlde göğsünde kavuşturup hafif öne eğilmiş, yılmış gözleriyle, beraber geçireceğimiz beş senenin yasalarını bildiriyordu.

“Odan burası. Sabah kalktığında havalandır. Kıyafetler derli toplu duracak. Temiz ol. Çamaşırlar pazar günü yıkanır.”

Yüzü ve sesi doksanları saydığımda yitmişti.

Affan, arabada tüm bu maskaralığın farkındaymışçasına gözünü başka tarafa dikmiş oturuyordu. Sözleşmişçesine, bir süre sessiz durarak ilerledik arabayla. Yine de konuşmadan edemeyeceğini bilmenin tedirginliğiyle bekliyordum.

“Cenaze sahibinin omzundan tabut alınmaz. Bil diye söyledim Cihan Bey. Yanlış anlamayasın.”

“Yok, ne yanlış anlayacağım.” deyiverdim. Ağzımdan çıkar çıkmaz aptalca geldi bu laf.

“Ben yine söyleyeyim de. Her yerin usulü âdeti başka tabii. Bana kasıtları mı var demeyesin diye.”

Bu kez cevap vermedim. Evin önüne vardığımızda teşekkür edip arabadan inecektim. O ise boynunu pencereden uzatarak başsağlığı dileğini yineleyip gidecekti. Az uzaklaştığında dikiz aynasından bakıp, “Onca sene gelip görmemiş, şimdi ölüsünün ardından torunluk taslıyor ibne.” diyecekti. Bu kadardı.

Oysa kontağı kapatıp benimle bir arabadan indi. Alelade bir hâl, ikimiz de bu evde yaşıyormuşçasına doğal ve rahat. Bu kendinden emin tavra boyun eğdim, kapıya kadar yürüdük.

“Kasaba değişmiş mi, ha Cihan Bey?”

Hangi cevabı seçmemi istiyordu? Kestiremedim, tereddütle boçaladım.

“Cenaze telaşından fark edemedim, değişmiştir herhâlde.”

Farkında mısın diyemedim ona, burası, herhangi bir sebepten, kıyı kasabası olmaya direniyor hâlâ. Gözümü Madra'ya diktim. Bir dağ hiç değişmez. Eteğindeki kasabayı önünde uzanan denize doğru sermiş, yine de sakınır saklar gibi mesafeli, tedirgince bekleliyordu Madra.

Yüzüme müşfik mi alaycı mı ayırt edemediğim bir gülümsemeyle baktı.

“Kaç yıl oldu sahi?”

“Ne kaç yıl?” deyiverdim.

“Kasabadan ayrılalı.”

“On sene.”

Yüzü aldığı cevabı gözden geçirir gibi ciddileşti.

“On sene olmuştur elbet. Sen yaşılarıydım o zaman.”

Ne söyleyeceğimi bilemeden baktım. On yıl aradan sonra seninle neyi, nasıl konuşacağımı bilemiyorum dercesine insaf dilenen bir bakıştı bu bana kalırsa. Oralı olmadı. İçeriye girdik. Müyesser Hanım, bu evde çoktan çürümüş de anca bulup gömmüşler gibi kesif bir koku burnuma çarptı. Affan, bir iki adım atıp koridorun ortasında duruverdi. Şimdilik buraya kadar der gibi bir müjdeydi veya hut bundan sonrası için bir davet bekliyordu. Kokuyu duymuyordu veya alışımtı. Paltomu çıkarıp vestiyere asmamı dalgınca izledi.

“Geçsene Affan.”

Yalnız ismiyle hitap etmeme hafif bozulduğunu sezsem de alırmaz göründü.

“Gideyim Cihan Bey. İş güc yarım kaldı. Fideler ekilecek bugün yarın. Üç burun, domates. Olduğunda sana da getiririm diyeceğim de o zamana kalmazsın herhâl. Senin de işin gücün vardır şehirde.”

“Biraz kalacağım gelmişken.” deyiverdim tereddütsüz. Merakına karşılık bir oyun oynama isteği gibiydi. Hak verircesine gülümsedi.

“Öyle ya, tapu, veraset işleri. Gelmişken halletmek lazım.”

O sıra yüzünün önünden belli belirsiz bir bulut geçiverdi. Değilse de ben öyle gördüm. Hesabına uygun bir söz arar vaziyette boşluğu taradı.

“Halletmek lazım, doğru.” dedim. Gülümseyiverdi birden.

“Sen şimdi mevlidi, yedisi, kırkı uğraşamazsın Cihan Bey. Merakta kalma, ben hallederim. Bugün de bir helva kavurturum benimkine, dağıttırırım kasabaya. Biz ne güne duruyoruz?”

Durma Affan diye sayıklıyordum içimden.

“Müeyesser Teyze’nin sağlığında az iyiliğini görmedik. Biz de elimizden geldiğince destek olduk kadıncağıza. Son zamanlar çarşıya pazara çıkamaz olmuştu. Alışverişi tastamam bana yaptıırırdı. Benimki de arada bir uğrar aşını bulaştığını hallediverirdi. Hatırşinas kadındı, Allah nur içinde yatırsın.”

Bir “âmin” beklenildiği aşikârdı.

“Âmin.”

Evin içine çökmüş kokuyla bir olup boğazıma yapıştı Affan’ın itimat etmeyen gözleri. Yeni bir söz ister gibi kıpırtısız bekliyordu. Arzu veya dilenme değil basbayağı şart koşarcasına bir bekleyiştii bu, tanıdım.

“Baharı da epey serin olurdu buranın, unutmuşum.” dedim kollarımı dirsekten omza sıvazlayarak.

Yeterli geldiğini yüzünün gevşemesinden anladım. Ben de yeni bir konu açmıştım; muradı yerine gelmişti.

“Odun kömür getiririm ikindide. Sobayı yakarım.”

“Bir de...” deyiverdim ardından. Söylemeyi hiç tasarlamadığım bir “Bir de...” idi bu. Meraka gelmiş gözleri, dikkatle çattığı

birbirine karışmış kaşlarıyla bekledi devamını. Yarım kalmasına müsaade buyurmuyordu.

“İçki nerede bulunur kasabada? Nasıl yapsak, böyle bir gün...”

Avının zaafını sezmiş gibi gevşedi yüzü, gülümsedi.

“Ben hallederim. Sen tasalanma.”

İhtiyacımın görülecek olması, kendime duyduğum öfkeyi mağ-lup etti. Gülümsemesine zoraki de olsa karşılık verdim.

“Bir gün ağırlayalım seni, ha Cihan Bey? Gitmeden.”

Uzatmadan “Tamam.” dedim. Öyle yorgundum ki tüm “Tamam”ları serebilirdim Affan’ın önüne. Dama demiştim. Mem-nunca süzdü beni. Dönüp ardını gidecekti ki aklına bir şey gelmiş gibi duruverdi.

“Yılmaz.” dedi, “Döndü geri, iki üç haftası var, burada.”

Ne diyeceğimi merakla beklemeye koyuldu sonra. Gidecek olu-şunu unuttu. Yüzümü görmek istedim. Yüzler yalan söylemeyi bilir, diye geçti aklımdan. Ona yalan söyleyebilirdim; önce buna inandır-dım kendimi, önemsemez bir tavırla başımı salladım.

“İyi ya, ben dönmeden karşılaşırız belki onunla da.”

Affan, tavrıma inanmadığını belli edercesine baktı. Her şey için geç olduğunu fark ettim. Ne hissetmişsem, yüzüme artık onun rengi yerleşmiş olmalı. Bir kez daha alt etti beni. El edip dışarı çıktı. Ka-pıyı örtmeden, arkasından yavaş adımlarını izledim. O beni çok-tan içeri girdi zannetti. Zannetmiş olmalı.

Arabasına ilerlerken, “Karşılaşırsınız elbet.” diye fısıldadı kendi kendine, “Dirliğini siktığimin katilleri!”

Evde bir tek Evren gülüyor

Radyonun cızırtılı sesiyle bir mutfakta pişen yemeğin buharı salona doluyor. *Yazık oldu yarınlara, İlhan İrem, barbunya...* Midem bulanıyor. Suya uzanmamla bardak defterin üzerine dökülüyor. Rakamlar, çarpı işaretleri, eşittirler suyun içinde dalgalanıp silikleşiyor. Sehpanın kenarından halıya sular damlıyor. Kazağımın koluyla silmeye başlıyorum. Kolum ıslak, dizim ıslak.

“nneee, nneee!” diye içeriden Evren’in sesi geliyor. Annem duyamayacak. İlhan İrem söylemeye başladığında biraz daha açmış sesini.

“Anne! Evren çağırıyor!” diye sesleniyorum.

Mutfağın kapısından başını uzatıyor. Yüzü solgun, gözleri bulut bulut.

“N’oldu o sehpanın üstüne?”

Usanmış hâli radyonun sesi gibi bir basamak daha artmış.

“Su döküldü, sildim.”

Defteri sormuyor, bir gölge gibi mutfağına çekilip kayboluyor yüzü, rahatlıyorum biraz.

“Bez al değiştir abinin altını. Uykuda çişini yapmıştır.”

Kalkıp defteri pencerenin kenarına koyuyorum. Bugün hava güneşli, gündüz soba yakmadık. Ayağım uyuşmuş, sekerek odaya yürüyorum. Evren beni görünce hareketleniyor.

“Ci-ci, geeel...”